

NAMIBIA SENIOR SECONDARY CERTIFICATE

FIRST LANGUAGE KHOEKHOEGOWAB ORDINARY LEVEL 4104/3

PAPER 3 Literature

2 hours

Marks 60

2018

Additional Material: Answer Book

INSTRUCTIONS AND INFORMATION TO CANDIDATES

- Write your answers in the Answer Book provided.
- Write your Centre Number, Candidate Number and Name in the spaces on the Answer Book.
- Write in dark blue or black pen.
- Do not use correction fluid.
- Answer **three** questions, **one** from Section A **Poetry**, **one** from Section B **Prose** and **one** from Section C **Drama**. Of the three answers, **one** must be an essay.
- Pay attention to spelling, punctuation and sentence structure.
- The number of marks is given in brackets [ ] at the end of each question or part question.

!Â!XOA-AON !Î HÂ DAO!GAUDI TSÎ #ANS

- Sa !ereamde !guri hâse mâsa !eream#khanib ai xoa re.
- Sa Xoa!gaolkhais di !Gôas, sa !!Khâ!khâsenaosi !Gôas tsî !Ons tsîna mâ sîsenni mâ#gâhe rab hoab ai xoamâi re.
- #Hoa tamas ka io #nû xoalammi !kha xoa re.
- Tâ dî-unu-ûxû-e sîsenû re.
- !Nona dîde !eream re, !guisa A !Âb !Gailgaru#ans diba xu, !guisa B !Âb #Hauxoas diba xu, tsî !guisa C !Âb !Huru!âs diba xu. Nê !nona !ereamde xus ge !guisa nî !amllares di.
- #Âisa xoasaon, xoamû#gais tsî #âibasengu !amllare!gaub ai #nûi re.
- !Gôab ge lams mâ dîs dis tamas ka io dîs di !âb khao!gâ !!khamkha [ ] !nâ a mâsa.

This document consists of **8** printed pages.

Republic of Namibia

MINISTRY OF EDUCATION, ARTS AND CULTURE

A !ÂB: (IGAIPETSANAN)

Nē !âba xu **1s** tamas ka io **2sa** !eream re.

1 Sao ra Igaipetsanasa khomai î Ināpa xu ra sao dīde !eream re.

!Kharab

!Khoe tara !lgoe !hūbaib !kha
Sa !lkhoab nēsi nî toa xase
Sâ tamase, #nû tamase

Nēpa i go toa
O mâpa ta nî ôa?
#Khorob ai #khorob

Nautsē #nora#uisase !lgoe
!Nāb hīa ta go !khai!khai!nāb khami
Khâi ta kao !khawa khâi ôa

!Khaenab #nams ga !hūbaiba ana
O ta durus khami âs xu #oaxa
Ti !khaenab sīsengu #aib ai

!Oreb !lkhoab !gawi tsî lâ
#Hau daob !gûs !lkhoao
#Hanu #garoba saos !hōxū

Mûhe tama ta hâ
Tsî ta ra dī!ari
Ham-e tita nî #khâ?

#Âu hâses sores ti #amai hâ
A-i !gui-i xare-e khom
Ûiba ti, dība ti

Kain tsî #khamsib hoab
!guiba ra dā!gâgu
!Khâigus !goasensa !khō!khuni

Matares !laexa ra
Xuige dīs !laeb khami tsâ
!Gâin!khais !kha nēs tsīna mâba

Sa tsûgu loasab tã Hui-aoba !hawixa
Tâb !lba !khara tsi hâ
Sa !loren mādawa-ams !guis sa ai ra loa

!Goas nî !goa hōmâsens disa
Ûits ge hâ isets nî lam
!Nāb a sa !oa#ui

(Tsaaurab)

- (a) Xoa-aoba mâti nē khoe-i hâ !nâ mâsib di !gam!nâxasiba lgaipetsanas !nâ ra #khere kai. Harase lgui!ã re. [6]
- (b) Tarena ra lgau nē khoe-i ãs Ikha lgui !gomsiba ūhâ tama lkhaisa? Sa !ereamsa lgaipetsanasa xu #khâ!nâ re. [5]
- (c) !Khaisallî lgailgoras lkhâb xoa-aoba ra #âibasen lgausa lgora!gâ rase lgui!ã re. Sa !ereamsa lgaipetsanas !nāmaba xu #khâ!nâ re. [5]
- (d) !Uniga lgailgorasa tare haisi-amsa ra mā? Nēsa sa mîdi !nâ lgui!ã re. [4]

[20]**TAMAS KA IO**

2 Sao ra lgaipetsanasa khomai î llnāpa xu hâ dîde !eream re.

Haleluja, tin ta llna llnae

Naun xōri khoe timî gaihe tsî
!Khaenaba xu !nâb !oa lkhî tsî
Amdi ân lkha ra koa bise
Haleluja, tin ta llna llnae

On a khoeo, naun llkhān khami
Ūib di !nâba !oa ðgaihe hâna
lîb di !khaenaba xu khowose ra khâise
Haleluja, tin ta llna llnae

!Orose ðgaimâihe hâ !ân ta
Naun llkhān xase llîbe koa
!Hūsilluib tsî gagasi !nâba aio
Haleluja, tin ta llna llnae

!Gamlî tsēs ga lgoa
tsî lrosib gaosis toa
On nî naun lkha llîba koa
Haleluja, tin ta llna llnae

Tempeli !nân nî khâi
tsî ðkhaisib lgoas ai llîba koa
Naun lkhan nî !gâiaðgao
Haleluja, tin ta llna llnae

!Oadisi lomde !khūba khaiba
Xampuruðgam ka !gâiaðgaollae
Elomîs a !khūba !gâiba
Haleluja, tin ta llna llnae

!Nonallî lgoas ga lgoa
tsî lhûsi lhūsa gaosis nai
on nî lhom!gân lkha lhûbe khâi
Haleluja, tin ta llna llnae

!Uniga sores ga ega lhâ
on nî hûdisi loadisi lomde llaegu mâ
Hoan lkha lhûbe ðnâ tsî dâ
Haleluja, tin ta llna llnae

(Axarob)

(a) Xoa#ams ge oresa go hō khoen !oa ra !l!naellgau. Mā !khaidi !gaipetsanas !nâ hâde nē !khaisa ra !lawollawo? !Gaipetsanasa xu tsupu#ui î xoa!gā!gā.

Sa !khō#gāb ge **125 – 150** mîde nî ūhâ. [10]

(b) Mâtib xoa-aoba #gangowaba ra sîsenū !gaipetsanas !nâ oresa ra hō khoen go hâ !nâ i mâsiga !gui!ās !aroma? Sa !reamsa !nāmaba xu #khâ!nâ re.

Sa !khō#gāb ge **125 – 150** mîde nî ūhâ. [10]

[20]

B !ÂB: GAXUIIGAE#HÔAS

Nē !âba xu **3s** tamas ka io **4s** lguisa !eream re.

- 3** Sao ra khomai!âs hîa “**Anikunis ra lkhana**” ti hâ #khanis **M. G. A. !Goraseb** disa xu ū#uihe hâsa khomai î dîde !eream re.

Kō!gûs

!Hôa#oagu ra tsēs hoasa !gom, khoetsa !nāti tsarab !kha ra kan. !Enlendi ra gowa tsuxub !nâ. !Nananagu ra !khō-am. !Ūs ose ta ra gonamû, !hurisom, !ao tsî !lomgu. Xū-i ge oresen hâ !Goaben di omaris !nâ. Dadab di !goes ge hoada ra #hani tsî !lom!khui kai.

Toa tama taub ge !goas, !uisa mâ, nē lae-ommi di dao-ams !nâ. Kō!gû-aon ra !huitsibedao. #Hina!nâ mûdi ra #hani ka !laixa !ēsa hōs !aroma. !Ēs dadab !kha !hoas disa. !Ēs !ûba#gans tsî !gamro!khanas disa. !Ēs #homib tsî !hoeb disa.

Nē xūn hoan #hâbasa tama ti mûllae, #âu hâ !laeba da ge !narehe hâ i amaga. Tarita-i hoa-i koma kaise kō!gû #gao hâ. Nēb goro khowose !hûxunu!gû on go !lae-ū bi tama hâ i, o nē-e a tarebe #hina!nâsi?

!Hûba goro #û tsî !âs tsî !gâs !kha !gû!ganu, xawe i khoe-i xare-e go !nâ !khâb ai mâ uri-e xoa tama hâ i. !Nâtikōse !hoe ka mîllgailgai bi tsîn komo !nai ūitsamase go !khō bi hâ io, mâpa xūn nēsi laeb go !gai, o hâ ra !khoe#nami bi? #Homib mamas ge laeres ge, o !khî tama hâ!

(M. G. A. !Goraseb)

- (a) Xoa-aoba tare mâsin !oa ra !naelgau xū-i !Goaben oms tawa !gâi tama tib ra mîo? Sa mîdi !nâ mî re taren a !nâna !khaisa. [5]
- (b) Mâ !ēden kha khoena nē soab ai ge ūhâ i hîan ge !naisa sîsenū tama hâ ide? **Koro** xūna xoa re. [5]
- (c) “...!nain kom ūitsamase ge !khō bi hâ io” Mâtikō amabab nē xoa-aoba nē mîdi !kha ra mâi-ai!â da? Tsēkorobe aillgaude ra ūiba xu sîsenūse Xoxob di ūiba !gowelnō re. [10]

[20]

TAMAS KA IO

- 4** Nē dîs ge **Amabab gaosîsen** ti !on hâ #khanis **J. Goeiemani** dis ai !gao!gaosa.

Khoen ra !gai khoese mûbi hîab ge xoa-aoba Au Sob di !gâi #ûga nē #khanis !nâ !khain ai ra mâ#kherexa kai. Nē #ûgu ra #oaxa !khairode !gau#ui î harase !gam re.

Sa !ereams ge **250 – 300** mîde nî gaxu.

[20]

C !ÂB: IHURU!ÂS

Nē !âb nâ **5s** tamas ka io **6s** lguis !eream re.

5 Sao ra !âs ge “**Kai !hūbaib...**” ti hâ #khanis **Tsâtago Davids** xa xoahe hâsa xu ū#uisa. Khomai î !nâpa xu ra sao dîde !eream re.

!Gora!gâ-aob: Nē !gora!gâ!khaib ge #ōrisase !lhōb hîab go !lgui-ai!âhe hâ iba go kōlî. !Khātib ge !nuri!gâs di !lhōba go !gâ. !Khō!gâ-aon di !khō!gâdi tsîn !khab ge !nâ!gâ!khaiba !gomsî-e go hō tama hâ i. #Gom ta ge ra #noabas nêsa ra !hû!khō-amsa. Xawes ge !lgui !khaisa nē !nâ!gâ!khaiba go !gâsaba. !Nâs ge !hawi#nû!khâhe ra khoeb ge !lō#oa ge khoeb di !lōba !aroma !khaisa. !lîb ge nē khoeb di ūiba ge ū gōas di am!nâs !nâ-ū. !Nâs ge nē !lhōb !nâs !aroma #noa!oahê tama hâ. Xaweb ge !nâ!gâ!khaiba !lgui#ams hoa !khâkha !lga kōs disa ūhâ. Nē nêtsê !nâ!gâ!khaib !nâ mâ #khamkhoeb ge nē !nâ!gâ!khaib !nâ #gom!gâsa go !lgau. !Nâ soab aib ge !nâ!gâ!khaiba !gam !ereamsenra ūhâ ... !hûhâsib tsî !lîb di ū!oahesa tanisen!gauga !khaubas tsî nau !khâb ai tsūdî-ao-e #hanumâdi !nâ i !khâs kōse !gam!lî !êsa ūib !nâ mās disa. !Nâ-amagab ge nē !nâ!gâ!khaiba !hawixase ra hō tsi tsî haka kurigu di !khō-om!kharaba ra !lgui-ai tsi, xawe hoaraga !kharaba ra !khō-oa. Nē ra sao !gam kurikha !nâts ga !khawa nē !hō!nôab ai !hawilhawiseno, ob ge nē !kharaba nî sîsentsoatsoa tsî lasa !kharab !kha saogubese nî !gû. !Nâ-amaga !norats go xuige nêpa xu #oa î !gû sî #hanu daob ai.

!Apa!nammi: (!Gari dommi !kha ra !hao): Mâ !nâ!gâ!khaib !nâ! !Nâ!gâs ge go toa.

!Gora!gâ-aob ge ra #oa. Ôasenni ge danasa !khō tsî go mâ, !gamrogu ge !lîb xōra ai ra !naellgôa. Hîalguib ge ra tawede bi. Gaxuseb ge Hîalguib di !omma ra !khômâi. Tihes tsîn ge ra !gûlgû.

Ôasenni: Kai aios, ti #noaba-aotse. !Khō-oms di !khaenaba xuts ge go gowa-orete.

Hîalguib: Ti tama ta ge, xaweb ge Hui-aoba !khawa !gam!lî !êsa go ūib !nâ mâ tsi, xuige hoa !omra !kha !lîsa !khō re. Nêsi khom ge nî oa. Xûnats noxopa lawa!namgu tawa ūhâ?

Ôasenni: Hî-î, nê ta mâo ta ge ū ta hâ xûn !kha mâ.

- (a) Mâtib xoa-aoba ra !gāsa kai !nâu!gâ!khaib !gui#ams a #hanu-aisiba sîsenxa kaisa? Harase mî!ā re. [5]
- (b) Mâti(t)s lasa Ôasenna nî #ūmā sao ra mîdi !gora!gâ-aob didi ai #âisa #nûi hâse “nēpa xu #oa î sî !gû #hanu daob ai.” [5]
- (c) Mâ haisi-amsab xoa-aoba danasab Ôasenna !khō tsî ra mâ !khais !kha !gâ-aona ra mā #gao? Mâna xūn Ôasenni ûiba xu da a !khā!khāsen !khāna? !Nani xūna xoamâi re. [6]
- (d) Ôasenni di ûib !khō-oms ailâb !oa kō-oa tsî !gāralā re tare-i !aromab ge !fîb hoaraga xūn !khab !nāpa mâ ti a mîsa. [4]

[20]

TAMAS KA IO

- 6 Sao ra dîs ge “**Daosao-aisāsa**” ti lon hâ #khanis hîa !Awebahe !Hoeseb xa xoahe hâs xa ra !gû.

Mâtib xoa-aoba !huru-aona nē #khanis !nâ ra sîsenū !fîb di #gai#ams “Daosao-aisāsa” ti hâsa ama kais !aroma. Sa #an tsî hō!âs tsî #khanis di #ans tsîna sîsenū re nē dîsa !reams !nâ.

Sa !khō#gābab **250 – 300** mîde ūhâ re.

[20]